

žuje. Takrat smo tudi o napravi in cilju tega lista govorili, ter bi morali ponoviti, kar smo takrat rekli o njem. Kar je pa novega na tem listu, imamo še omeniti, in to je „Slovo i slika“, mesečna doklada, ki zadržuje kratke kritike o raznih jugoslavenskih delih in to takrat o „Nanosu“, „Zmaju sedmeroglavem“, o „Bogovičevih pripovedih“, o „Drotar-u“, „Nedjelku“; zatem širi oglase raznih časnikov in povabilo k predpisu na izdavanje zbirke dramatične: „Narodno kazališče“. Kako se pa žrtuje vredništvo „Glasonoš“, in to praktično, vidi se iz tega, da večkrat na mesec oglašuje s ceno vred razna štokavska in kajkavska dela, ki se morejo kupiti ali pa naročiti pri tistem vredništvu. — Živo tedaj priporočamo praktični in Slovencom toliko udani list, pisan v lahko razumljivi štokavščini.

J. M.

Přecechtělove zgodovinske podobe.

„Novice“ so prinesle lani naznanilo in kritiko slike (podobe) „Přihod sv. Cyrilla a Methuda“, ki jo je izdal gosp. profesor Přecechtěl v Peštu. Naj še zdaj enakemu poslu prostorček dajo in povejo slovenskemu svetu, da ravnokar je prišlo na dan njegovo tretje delo: „První skupení čechoslovanských Výtečníkův.“ Podobe so čisto, natančno in umetno risane, kakor koli „Přihod sv. Cyrilla a Methuda“, in sploh cela slika krasna. Kako je celo delo razredjeno, in da so slike iz prestarih podob posnete, najbolje pové

poziv na naročilo

prvega, drugega in tretjega skupenja: „Sině čechoslovanských Výtečníkův (slavitih mož). Počemši od Kosmas-a leta 1126, tjě do novejše dobe izide celo delo sčasoma v 9 skupenjih (Gruppe) poleg starih podob. Na vsakem skupenji bode 15 podob z okrožnimi ozdobami ali lišpi. Prvo skupenje je izišlo mesca grudna pr. l., drugo in tretje pride to leto na svetlo. Predplačilo na 1., 2. in 3. skupenje je 3 gold. 30 kr. nov. dn. Potem se cena zviša. — Vsaka slika je blizu tako velike oblike ko „Přihod sv. Cyrilla a Methuda“; ima četverí podpis v glavnih slovanskih narečjih: česki, jugoslavenski, ruski in poljski. Na sredini prvega skupenja je „Karel IV. císař Rímský, král Český, otec Vlasti † 1378“ prav izvrsten obraz. — Sedaj pa še čujte blagi namen gosp. Přecechtěla pri svojih delih. „Kar je v Čechoslovanskem slavni Palacký storil z zgodovino za oživiljenje in pospeševanje narodnega zavedenja, to — pravi g. izdatelj — jaz hočem, ako Bog pomaga, storiti z razjasnjevanjem, da, kar se v zgodovini čita in sliši, se tudi živo vidi. In tako hočem narod podučevati“. Blagor mu, ki se tako za narod znoji! Tudi slovenskemu ljudstvu ne bi ravno od kvara bilo tako početje zastran njegove zgodovine.

Krasne slike „Přihod sv. Cyrilla a Methuda“ in „Svato-pluk i sinvi“ mu bo tudi skoro mariboržka knjigarna g. Leyrer-jeva založila; marljivo toraj sezite po njih, Slovenci!

K. M. v M.

Stare slovenske pesmi. *)

Imam stare pesemske bukve, katerih prva polovica je tiskana, druga v rokopisu. Obsegajo pesme pobožne, nekatere gotovo že silno stare. Prva, tiskana polovica nima napisa; se je zgubil; druga polovica ima pa na čelu sledeči napis: „*Cantilenae variae partim antiquae, partim novae in hunc libellum transscriptae, ne pereant et oblivioni dentur, ut posteris devoto usui esse queant.*“ In h koncu podpis: „*Has cantilenas conscripsit in octobri 1733 Antonius Wider Parvista.*“

Pesme, ki so bile leta 1733 stare, so se do leta 1862

še bolj postarale. V poskušnjo Vam ponudim tukaj eno v pisavi izvirni. Jez je še nisem nikjer bral in ne slišal.

Fr. P—h.

Cantus alius de vanitate mundi.

Adducitur Astraea disceptans cum capitibus mundi.

1. Astraea.

Astraea nasnanu vprashanie ima
Zartliviz govori, nai odvert se da
Koku si ti vupash v' nebefsa ytée
Zesta je navarna vrata so tesne.

2. Epicurus.

V' nebefsa Gospud nie druge bo dial
Jest meni nebefsa na semli sim sbral
V teh isteh jest shiher prestranu shivim
Saguishan v Abrahamovim krilu sidim.

3. Astraea.

Odgovor preshalosten se nam gody
Dokler nam oben obstojezh kreí ny
Nebu je odpertu, povei mi h' zhimu
Da bi se poflifsal nu voiskuval satu.

4. Dives.

Potreba kai meni je Boshieh nebefs
Vefsela na semli jest ushivam vfse zhes
Bel koker v' nebefsih se lastne suetlu
V teh skriniah denarje srebru nu slatu.

5. Astraea.

Kai mislish ô dusha de taku shivish
V' nebefsa na smislish pregreshnu sturish
Pres kluzha, kir je s' terplenia sturjen
Nobeden na bo v' nebefsa pushen.

6. Alexander ta veliki.

Sid taku mozhan na svetu ni bil
De bi ga s' voisko jest konzhal na bil
Sdei kir bi gdu meni nebefsa zaperl
Zhe niso odperte bo tiste prederl.

7. Astraea.

Velika h' nebefsam potrebna je muzh
Obeden teh istih ne premaga rekozh
Ampak kir premaga sam sebe poprei
Leta bo dofsegel isvoleni kreí.

8. Machiavelus.

Pousod kir sem hodil v gosposkih gradeh
Vfsih sim bil povihshan, nu hvalen rizheh
Nebu mene, menem is svojo drushbo
Od vezhniga throna saverglu na bo.

9. Astraea.

Veliku shtemanie gosposke shlushbe
Maihinu plazhilo v nebefsih dobée
Sa krulove, boune, sa vboge je prou
Sa lazhne sa shene isvoleni stou.

10. Orpheus.

Musika v' vshesih je zartan lep glafs
Serze mi preusame zhloveshki vfsak zhafs
S musiko premagal sim borshte polée
Krailestvo nebeshku bo k lonu moje.

11. Astraea.

Posemelska visha, ta posvetni glafs
H' pesmam se nagliham h' nebeshkim sen lafs
Zhe lih je poslushat na semli sladak
Na chori ne bode nebeshkim le tak.

12. Cicero ta sgovorni.

Sgovorna befseda moi jesik tekozh
Potrebnim je dal srotizam pomozh

*

*) Presrčna hvala za poslano starico — tudi nam novico. Tudi gospodom v naši ces. knjigarnici je knjižica ta čisto nova reč. Ali bi jo nam ne hotli na ogled poslati? Vred.

Vfsih srotiz nu vdou jest ozha sem bil
Skus to sim ja nebefsia dobil.

13. *Astraea.*

Srotiz nu vdou si ozha ti bil
Sa posvetnu si vse leto sturil
De se bil spomnil posuetnu pustil
Dobizhek bi si bil nebeshki dobil.

14. *Croesus ta bogati.*

Vefeliga kraja nu shpafsa na snam
Kateri s velikim ni blagam obdan
Ter raunu sdei meni na bodo doshli
Ti shazi nebeshki, kam bodo pershli

15. *Astraea.*

Nebeshko steso kamela na snash
To zesto paklensko bres luzhi posnash
Gvant skrinie shtimanie nu drugu blaga
Vse prasnu v nebefsih bo inu голу.

16. *Galenus arzat.*

Kai tukei stoim, nu gledam nebu
Gdu urata sapreti podstopil se bo
Veliku sim taushent osravil ludy
Sai taka dobruta nebefsia doby

17. *Astraea.*

Dobizhek je meihen, kai taku se sdish
Sam sebe osravi nar bulje sturish
Vrozhine v nebefsih, nu merslize ny
Kie arzate priti se malu sgody.

18. *Plato, Aristoteles, Diogenes.*

Pohishtuo slatu, svelizhana stran
Kateri dosezhi nam shenkai Bug sam
Mi smo terpeli mras, urozhino hudo
Letu nam k nebefsam pomagalu bo.

19. *Astraea.*

Terpeli ste dosti sa posvetni dom
Sato ste dosegli posemelski lon
Bug urata sapreti sashafuje sam
Preposnu sem pridete jest vas na snam.

Radojuri.

Predpustnica.

Kdo mu zameril bo, če tud Slovenec kaj zarobi?
„Ves svet od slave silnih duhov trobi.“

Iz „Cvetje spomladansko.“

Ime štajarskega junaka, kteremu tukaj majhen spominek
staviti hočem, mnogim že je znano. Pa opomniti jih moram,
da ga ne zamenjajo z unim Radojurjem, ki se je še pred
kakimi dvajsetimi leti po Pesnički dolini klatil, in o kterem
še se govori, da ni druge obleke imel kot velik klobuk in
čez kolena dolgo srajco; ko mu dajo enkrat brguše nare-
diti, jih s kamenjem obloži, na koncih preveže in tako —
se na dno v studenec požene.

Moj junak je bil stric tega, in tudi tukaj se sme reči:
„sad ne pade deleč od debla“. Nekdaj, ne vem prav kdaj,
je pre cela rodbina teh Radojurjev bila, ki so bili vnuki
nekega vodja starih Hunov, in so vsi zavolj bedaštva slo-
veli. — Rodil se je — ali da bolje povem, mačka ga je z
repišča privlekla — na pust; leto sem že pozabil. O srečno
znamenje! Ciganka še mu je tisti dan prerokovala, da je
za kaj visokega na svetu namenjen. Materne prsi ga
pol drugo leto živijo, in že je znal stolec prinesti, na kte-
rega so se mati vsedli, če je lačen bil. Odrastel je potem
tiho, kje? — ne povem, da se ne bi uni veščanje potem
preveč ž njim bahali.

Zlati čas prve mladosti preteče mu med blatom, iz

kterega si je pogače in „škomrde“ delal. Edino junaško
delo iz te dôle vem, — da je enkrat v mlako padel, in
sam, o čuda! brez vse pomoči zopet h kraju zlezel, in,
kakor se je že starih dni večkrat hvalil, pri tem tri „zelene
štirinogaste ribe“ poklal. Ko komaj dobro hoditi začne, že
mora sosedom pure pasti, kterih pa se je žalibog! bolj bal
kot one njega. Menda je že zdaj svojo prihodnjo visokost
premišljeval, in si zlate gradove nad zvezdami koval. Najraje
je sam bil. Pošljejo ga v šolo — pa žalibog, za to ni
stvarjen bil. Gospod šolnik so mu mogli večidel ves uk v
glavo vbijati. Tedaj že čez pol leta domá ostane, veči
habzek, kakor je pred bil. Kaj ž njim početi? Mati ga
hočejo v službo k nekemu kočvarju dati, oče pa pravijo,
naj bi se lončarskega učil. In to je obveljalo. Vzame ga
tedaj nek usmiljen lončar k sebi. Pa ta je imel sam prazno
mošnjo in poln koš otrók. Skoro se tedaj naveliča Rado-
jurja, ki je strašno veliko snel, — še več kakor poldrugi
Martin, pri delu pa se je držal kakor mačka pri vroči kaši.
Pošlje ga tedaj starišem nazaj.

Ravno si mati drva nesejo, ko vrli sinek klavrn domú
pritava. Komaj ga zagledajo, jim od same jeze butara z
naročja pade, „krhlikovec“ zgrabijo, pa mu ga proti pože-
nejo: „le pridi mi vlačuga nemarna domú!“ Sedaj se je
Radojuri ganil, kakor nikoli pred. Pobere se brzo, kakor
psiček, ki je meso ukradel. Še očetu, ki so ravno gradili
in jo s celo soho za njim udarili, uide. Kaj je imel siromak
sedaj početi? Najraje bi se jokal, — pa solz mu ni prišlo.

Gré dalje in dalje po neznani cesti. Pride do razpotja.
Kam pa sedaj? K sreči se zmisli, da bodo zveličani v ne-
besih na pravi stali, tedaj se tjé obrne. Sedaj še le mu
začne k srcu iti, kaj da ž njim bo. „Vidiš ljubi Jurček“
— si blodi — „če bi pridniši bil, bi mamka namesto obli-
kovca pogače in oče namesto planjke nove hlače za teboj
pognali! O ti bedak ti! — Pa te in enake misli prežene
spomin na ciganko in njeno prerokvanje, da je za kaj vi-
sokega na svetu namenjen. Sklene tedaj, se milostljivi
osodi prepustiti. Bil je takrat trinajst let star.

Po poti se pripelja neki krčmar; vpraša malega fan-
tiča, kam da gré? „Naprej!“ mu Radojuri mrzlo odgovori.
Za to pa eno z bičem čez pleča dobí. Pa, ko bi ga muha
pičila, se najč več ne ogleda nazaj. Zdaj pride v velik
tamen les, in ker je večkrat slišal, kako so puščavniki v
samoti v luknjah ali slabih kočicah prebivali, si misli, da
bi to življenje za-nj najbolje bilo. Iz grmovja si začne
kočo plesti. Pa joj! glad ga bolj in bolj pritiska, zdelan
in shojen med vejami zaspi. Brž ko ne se mu je sanjalo,
kakor očaku Jakobu, ko je pred svojim bratom v ljudsko
deželo bežal. Drugo jutro, ko se prebudi, očeta s palico
pred seboj vidi. Zdaj svoj glad in na vse visoke naklepe
pozabi, in jo skoz goščavo udere, da je hrastje podiral in
bukovje pomežil. Al zastoj! kmali ga oče dobijo, in ga,
kot berič tata, domú ženejo. Zna biti sta se domá za
debelo repo šla, ali „kresbales“ plesala, — tega nisem
zvedil.

Tako so Radojurju vse skomine po puščavniškem živ-
ljenju minule. Do svojega dvajsetega leta je pri stariših
ostal, in kakor v letih tako tudi v norosti in bedaštvu na-
raščal. V tistem, domačem življenju se je pripravljaj, da bo
vreden, enkrat na polje delavnosti stopiti. Kolikokrat ni
domá spal, ali se je po ljudskih parmah porival, kolikokrat
je glad in lakota trpel, ker se je očeta strašno bal — ni
izreči! Krog in krog je slovel z imenom: „Budalasti Jurček!“

Pa ure in dnevi in leta hité,
Zdaj pride čas, pride vojaščine!
Car kliče: Kje Jurček, kje Štajaro je moj?
Da tira francozko drhal pred seboj?“

(Konec prihodnjic.)